

ANNE-BABA ÇATIŞMASI: TÜRKİYE’DEKİ ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Ahmet ALTINOK*

Ömer ÖZER**

Zeynep SET***

Ferhat BAYOĞLU****

Öz:

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de yapılmış ebeveyn çatışmasının algılanmasına ilişkin yayınlanmış çalışmaları derlemek ve algılanan ebeveyn çatışmasının çocuklar, ergenler ve genç yetişkinler üzerindeki gözlenen etkilerini genel olarak incelemektir. Bu tarama çalışmasına algılanan ebeveyn çatışmasının bağımsız değişken veya aracı değişken olarak ele alındığı ve bir sonuç değişkeni üzerindeki etkisinin incelendiği, örneklem grubu Türkiye’den olan, 1990 ile 2013 yılları arasında herhangi bir ulusal ya da uluslararası bilimsel bir dergide yayınlanan 15 yayın seçilmiş ve sistematik olarak bir tabloda listelenmiştir. Türkiye’de yapılmış olan ebeveyn çatışmasının algılanması çalışmalarında en yaygın olarak Çocukların Anne-Baba Çatışmalarını Algılaması Ölçeği (Children’s Perception of Interparental Conflict Scale)-(CPIC) kullanılmıştır. İncelenen çalışmalarda en yaygın kullanılan bağımlı değişkenlerin ise, karşı cinsle ilişkilere olan etki, kişisel uyum, kaygı düzeyleri, öz denetim ve sosyal başarı, şiddet davranışı olduğu görülmüştür. Ele alınan araştırmalarda genel olarak, doğrudan Türkiye’de geliştirilen ölçeklerden çok, çeviri ya da uyarlanmış ölçekler kullanılmıştır. Çalışmaların çoğunluğu kesitsel yöntemle yapılmış ve veriler genellikle birkaç kaynaktan (çocuk, anne ve/veya öğretmen) toplanmıştır. Erken ve orta çocukluk döneminde yürütülen çalışmalar görece daha fazla genç yetişkin örnekleminde yapılan çalışmalar ise oldukça sınırlıdır. Bulgular uluslararası literatürle karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Anne-baba çatışması, ebeveyn çatışması, algılanan ebeveyn çatışması.

INTERPARENTAL CONFLICT: AN OVERVIEW OF STUDIES IN TURKEY

Abstract:

The purpose of the study is to survey the published studies on the perceptions of parents’ conflicts in Turkey and to investigate the effects of perceived parents’ conflicts on children, teenagers and young adults. 15 published studies which are chosen for the study and listed on a table systematically. In all these studies perceived parents’ conflicts are independent variables or mediating variables and their effects on a stated result variable are investigated. In addition all these studies are conducted in Turkey between 1990 and 2013, and published on national or international journals. The study revealed that “Children’s Perception of Interparental Conflict Scale (CPIC)” which is the most widely used scale in such studies. The most widely used dependent variables are identified as the effects on the relations with individuals from opposite sex, personal adaptation, levels of anxiety, violent behavior, self-control and social success within the examined studies. It is also observed that instead of original scales developed in Turkey, adapted scales from other languages are used in the studies in general. Cross sectional method is used in most of the studies and the data are gathered from several sources such as children, parents and/or teachers). Studies on early and middle childhood are relatively more than the ones on young adults. In conclusion the findings of the study are discussed by comparing international literature.

Keywords: parents’ conflict, perceived parents’ conflict, Turkish sample

*Uzman, Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi, Eskişehir e-mail: ahmetaltinok@anadolu.edu.tr.

** Uzman, Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi, Eskişehir omer_ozler@anadolu.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, zset@nny@edu.tr

**** Uzman, Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi, Eskişehir fbayoglu@anadolu.edu.tr

GİRİŞ

Bireyin, herhangi bir ayrılık veya terk edilme olmadığı sürece, ilişkide bulunduğu ilk ortam ailesi olmaktadır. Bu nedenle de diğer insanlarla yaşama tecrübesini ilk olarak aile içinde edinir. Ailenin birey üzerindeki etkileri birçok çalışmada konu alınmıştır. Ebeveyn tutum ve davranışlarının; bireyin özgüvenine (Şirvanlı-Özen, 2004), akademik başarısına (Kaya vd., 2012; Sümer vd., 2010), şiddet davranışlarına (Avcı, 2011), yaşam doyumuna ve öznel iyi oluşuna (Gohm vd., 1998), duygusal problemlerine (O'Donnell vd, 2010; Hamamcı ve Kapçı, 2010), sosyal becerisine (Adam ve Kayfıt, 2011; Güngören, 2011), kişiler arası ilişkilerine (Young, 2007), arkadaş ilişkilerine (Johnson ve Mahoney, 2000), kardeş ilişkilerine (Caban, 2004; Boyd, 2012; Özyavru, 2008), romantik ilişki yaşadığı partnerle ilişkilerine (Cui vd., 2008; Cui ve Fincham, 2010; Fite vd., 2008; Simon, Furman, 2010; Yu, 2007), hatta evlilik ilişkilerine (Cunningham ve Thornton, 2006) etki ettiği bilinmektedir.

Ebeveynlerin yetiştirme tarzlarından öte, ebeveynlerin kendi aralarındaki çatışmanın çocuğa nasıl yansıdığı son zamanlarda araştırıla gelmektedir. Ebeveynler arası çatışma, çatışmayı anlamak ve baş etmek için çocuk tarafından tepkilere neden olan bir stres kaynağı olarak kavramsallaştırılmıştır (Grych ve Fincham, 1990). Araştırmalarda ebeveyn ilişkisinin bireyin davranışlarına etki ettiği ortaya konmuştur ancak bu etkinin nasıl olduğuna yönelik yapılan araştırmalar oldukça kısıtlı kalmaktadır, bu gereklilikten ebeveyn çatışması ile çocuğun uyum problemleri arasındaki ilişkinin ortaya konması için “Bilişsel Bağlamsal Model” geliştirilmiştir (Grych ve Fincham, 1990, 1993)

“Bilişsel Bağlamsal Model” ebeveynler arası çatışmanın bireyi nasıl etkilediğini ortaya koymak için bireyin algılamalarının ve çatışmaya yönelik tepkilerinin önemli bir etken olduğunu öne sürmektedir. Çocuğun ebeveyn çatışmasına maruz kalmasından daha önemli olarak olayı nasıl değerlendirdiğine odaklanılmaktadır bu bağlamda, yani burada bilişsel yapı ve bilişsel değerlendirme süreci devreye girmekte ve belirleyici olmaktadır.

Bu modele göre çatışma ile ilgili geçmiş deneyimler; çatışmaya maruz kalma gidişatı ile ilgili oluşan beklentiler ve çocuğun çatışmaya olan hassasiyeti çocuğun ebeveynleri arasındaki çatışma ile ilgili deneyimlerini etkilediği varsayılmaktadır. Bu modelde asıl amaç ebeveyn çatışmasına maruz kalma yaşantısının çocuğun gelecekteki maruz kalma ve diğer tür çatışmalar yaşama beklentisini en çok etkileyen etken üzerinde durmaktır. Özellikle, ebeveynlerle çocuk ve kardeşleri arasındaki geçmiş çatışmalar da çocuğun ebeveyn çatışması sürecini algılamasını etkileyebilir. Ayrıca çatışma deneyimlerinin çocuğa olan etkisi çocuğun anıların bağlıdır, çocuğun hafızası da yaşa bağlı olarak değiştiği için yaş etkeni de önemlidir (Bickham ve Fiese, 1997; Grych ve Fincham, 1990, 1993; Grych, Fincham, Jouriles ve McDonald, 2000; Grych, Seid ve Fincham, 1992).

Eşler arasındaki çatışmanın çocukların uyum davranışları üzerindeki etkisine yönelik ülkemizde yapılan çalışmaların son yıllarda artmakla birlikte sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir (Ashaboğlu, 2005; Kunt, 2004; Kuyucu, 2011; Peksaygılı, 2005; Öz, 1999; Şendil, 1999; Şendil ve Kızıldağ, 2003; Şirvanlı-Özen, 1998; Ulu ve Fışıloğlu, 2002; Yılmaz, 2007).

Eşler arasındaki çatışmanın birey üzerindeki etkisi araştırılırken, çocuklar üzerinde yapılan anılan araştırmaların yanında ergenler ve genç yetişkinler üzerindeki etkileri de hem yurt için de hem yurt dışında yapılan çalışmalarda araştırılmıştır; Bickham ve Fiese (1997) ebeveynler arası çatışmanın algılanması için geliştirilen ölçeği ergenler için uyarlamış, Moura ve arkadaşları da (2010) ebeveynler arası çatışmanın çocuklar tarafından algılanması ölçeğinin ergenler ve genç yetişkinler için güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasını yapmışlardır. Harold ve Conger (1997) ergen problemlerinin semptomları üzerinde, ebeveynler arasındaki düşmanlık seviyesi ve evlilik çatışmasıyla ilgili çocuğun farkındalığının etkisini, yine Harold ve arkadaşları (1997) uyum ve ebeveyn çatışması arasındaki dolaylı veya doğrudan ilişkiyi ergenin aile ilişkilerini algılayışını kullanarak araştırmışlardır. Neighbors ve arkadaşları (1997) ebeveyn çatışmasının genç yetişkinlerin davranış problemleri üzerindeki boylamsal ve mevcut etkisini ayrıca genç yetişkinlerin ebeveynleri ile ilişkilerinin bu etkiyi düzenleyiciliğini, Buehler ve arkadaşları (1998) ebeveyn çatışması ile ergenin içe yönelim ve dışa yönelim problemleri arasındaki ilişkiyi ergenin ebeveyn çatışması ile ilgili üç tür algısını (tartışma sıklığı ve ebeveynlerin kullandıkları açık ve örtük çatışma stilleri) kullanarak araştırmışlardır. Blaustein (1999) üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve depresyon düzeylerine algılanan aile ve arkadaş desteğinin, bağlanma stillerinin ebeveyn-çocuk ilişkisinin ve ebeveynler arası çatışmanın etkileşimli ve kademeli etkisini, Buehler ve Gerard, (2002) de etkili olmayan ebeveynlik, evlilik çatışması, çocuk ve ergenlerin uyumu arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır; Sprague ve Kinney (1997) aile ortamının (çatışma ve bağlılık) genç yetişkinin devam eden romantik ilişkisindeki güven ve sevme stillerine etkisini, Kinsfogel ve Grych (2004) ebeveynler arası çatışmaya maruz kalmanın ergenlerin romantik ilişkilerine etkilerini bilişsel, duygusal ve akran etkileriyle birlikte değerlendirmişlerdir; Steinberg, Davila ve Fincham (2006) de ergenlerin ebeveyn çatışması algıları ile ebeveynlerine güvenli bağlanma stilleri, evlilikle ilgili beklentileri ve romantik ilişki deneyimleri arasındaki ilişkiyi, Cui, Fincham ve Pasley (2008) ebeveyn boşanması ve çatışmanın genç yetişkinlerin romantik ilişkileri ile ilişkilerini ayrıca bu ilişkide çatışmanın ve yeterlilik inançlarının etkilerini, Cui ve Fincham (2010) yaptıkları boylamsal çalışmada, ebeveyn boşanmasının ve çatışmasının genç yetişkinlerin romantik ilişkilerine kademeli etkisini, Simon ve Furman (2010) ise üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde yaşadıkları çatışmalarla ebeveynleri arasındaki çatışma arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Rhoades ve arkadaşları (2012) ebeveynlerinin üç evlilik durumu (hiç boşanmamış olma, boşandıktan sonra evlenme ve boşandıktan sonra tekrar evlenmeme) ile genç yetişkinlerin romantik ilişkilerinin niteliği arasındaki ilişkiyi karşılaştırmışlardır.

Şendil ve Kızıldağ (2003) çocuk ve ergenlerin ebeveynler arası çatışma algısını gelişimsel olarak değerlendirmiş, Kunt (2004) ailedeki boşanmanın ve boşanmamış/ayrılmamış ebeveynler arasındaki çatışmanın genç Türk kadınlarının karşı cinsle ilişkilerine etkisini araştırmış, Şirvanlı-Ozen (2004) ise evlilik çatışmasının ergenler üzerindeki etkilerini Türkiye örneğinde incelemiştir. Yılmaz (2007) da ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin algıladıkları sık, yoğun ve çözülmemiş ebeveynler arası çatışma ve ebeveyn reddi ile olası ilişkisini araştırmış, Peksaygılı ve Güre (2008) ise yaptıkları çalışmada annelerin algıladığı çatışma ile erken ergenlik dönemindeki bireylerin uyum problemleri arasındaki ilişkide ergenlerin algıladığı ebeveynler arası çatışmanın boyutlarının aracı ve düzenleyici etkisini araştırmışlardır. Harma (2008) çalışmasında davranışsal kontrol ile aile içi çatışmanın öz denetim becerilerinin aracı etkisiyle ergenin sosyal başarısı ve

uyumu ayrıca problemleri davranışlarıyla ilişkini araştırmış; Avcı (2011) da ebeveynler arası çatışma, akran ve medya etkileri ile ergenlerdeki şiddet davranışı arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerde şiddete yönelik tutumların aracı rolünü araştırmıştır. Araştırmalar değerlendirildiğinde yurt dışında yapılan çalışmalarda değinilse de yurt içindeki çalışmalarda çalışmaları sınırlı düzeyde kalmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmaya ilk başlama nedeni, ebeveyn çatışmasının birey üzerindeki etkileri ile ilgili yapılmış çalışmaların bulguları arasındaki çeşitliliğe dikkat çekmektir. Yurt içinde yapılan çalışmalarda kullanılan ölçeklerin neredeyse hepsinde aynı ölçek olması kısıtlılık gibi görünse de bir anlamda sonuçların yorumlanabilmesi anlamında önemli bir etken olarak değerlendirilebilir. Tek bir ölçekten değerlendirilen ebeveyn çatışması algısı; birçok örnekleme, yaş grubunda ve çeşitli kaynaklardan alınan değerlendirmelerle karşılaştırılmış olacağı için de oldukça değerli bilgilerin ortaya çıkacağı planlanmaktadır. Çalışmanın bir başka amacı da ebeveyn çatışması ve ebeveyn çatışmasının algılanması kavramlarına dikkat çekmektir. Anne-baba arasında meydana gelen çatışmalar, sadece anne ve babanın ilişkilerindeki bir problem değil aynı zamanda çocuk için de anlamları olan bir durumdur. Bir anlamda anne ve baba, çatışma yaşarlarken çocuğun dünyasında neler olup bittiği ve onun bu süreçten nasıl etkilendiğine yönelik bir fikir sahibi de olabilirler. Ayrıca bulgular anne ve babanın yanında bu duruma maruz kalmış bireylere eğitim veren öğretmenler ve okul psikolojik danışmanları için de yol gösterici olabilir.

YÖNTEM

Dahil Etme Ölçütleri

Bu derleme çalışmasında yer alan araştırmalar aşağıdaki ölçütlere göre belirlenmiştir. (1) Araştırmanın örnekleminin Türkiye’den olması. (2) Anne-Baba çatışmasının algılanmasına karşılık gelen bir ölçümün bağımsız değişken olarak kullanılması. Başka bir ifadeyle, bağımsız değişkenin anne-baba çatışmasının algılanmasına karşılık gelmesi bağımlı değişkenin ise çocuk, ergen veya genç yetişkinlere ilişkin herhangi bir sonuç değişkenine ve özelliğe karşılık geliyor olması. (3) Araştırmanın herhangi bir ulusal ya da uluslararası bilimsel bir dergide yayınlanmış olması ya da yüksek lisans veya doktora tezi olarak kabul edilmiş olması ve (4) herhangi bir istatistiksel analiz kullanılarak anne-baba çatışmasının algılanmasının etkisini araştırmış olması.

Yayınlara taranması: Makalede yer alacak çalışmaları belirlemek için İngilizce ve Türkçe olarak, ebeveyn çatışması, anne-baba davranışları, aile içi çatışma, evlilik çatışması, çocuk değerlendirmesi-algısı ve çatışmasının algılanmasının boyutlarına kavramlar İngilizce ve Türkçe anahtar sözcükler olarak kullanılmıştır. Taramalar psikoloji ve yakın bilim alanlarındaki makalelerin yayınlandığı dergileri tarayan Academic Search Complete, EbscoHOST, JSTOR, PsycNet, Psychology and Behavioral Sciences Collection ve ERIC gibi veri tabanları üzerinden Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi elektronik veri tabanı kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca, ULAKBİM Veri Tabanı, Google ve Google Akademik taramalarında da anahtar kelimeler kullanılmıştır.

Derlemeye alınan çalışmalar sınırlandırılırken, istatistiksel olarak geçerli ve güvenilir bir ölçek kullanılmadan yapılan bir çalışma araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır. Türkiye’de bu alanda çalışmaların kısıtlı olması katı bir eleme yapmaya engel durumda olmuştur.

Sonuç olarak 15 adet adet çalışma derlemeye alınmış ve Tablo 1’de özetlenmiştir. Tabloda her bir çalışmanın yazarları, bağımlı ve bağımsız değişkenin düzeyleri, bu düzeylerin ölümü için kullanılan araçlar, katılımcı sayısı ve cinsiyet dağılımı, analiz türü ve temel bulgular yer almaktadır. Tablo 2’de ise seçilen çalışmalarda kullanılan ölçekler ayrıntılarıyla sunulmuştur.

BULGULAR

Bulgular yukarıda belirtiler ölçütler çerçevesinde Tablo 1’de özetlenmiştir. Tablo 1’in ayrıntılı incelenmesiyle de görüleceği gibi 15 çalışmada toplam 6034 katılımcı yer almaktadır. Çalışmada anne-babaların ve çalışmalara katılan öğretmenler sayısı ile ilgili net bilgiler yer almadığı için özellikle belirtilmemiştir. Çalışmalardan sekizinde veri çocuklarla birlikte ebeveynlerden, ebeveynlerden birinden ve/veya sınıf öğretmenlerinden toplanmıştır. Bu çalışmaların çocukla birlikte; üçünde anne ve babadan, üçünde anneden, birinde bir ebeveyn ve sınıf öğretmenlerinden, birinde sadece öğretmenlerinden veri toplanmıştır.

Tabloya dahil edilen çalışmalara yaş grubu açısından bakıldığında; dördünde ilkökul dönemi çocuklarından (N=981), beşinde ortaokul ve lise çağındaki ergenlerden (N=3734) ve üçünde ise üniversiteye devam eden ve yaşı daha büyük yetişkinlerden (N=678) veri toplanmıştır. Araştırmaların üçünde yaş aralığı (5-24 yaş, 5-16 yaş ve 5-15 yaş) çok geniş olduğu için bir ayrıştırmaya gidilmemiştir.

Tablo 1. Algılanan Ebeveyn Çatışmasını İçeren Çalışmalar ve Ayrıntıları

Yazar	Bağımsız Değişkenler	Ölçme Aracı	Bağımlı Değişkenler	Ölçme Aracı	N	Yaş	Analiz Türü	Temel Bulgular
Yılmaz, B. (2007)	Algılanan Ebeveyn Çatışması (Sık, Yoğun ve Çözülmemiş) ve Ebeveyn Reddi	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC), Ebeveyn Kabul- Red Ölçeği/Çocuk Kısa Formu	Sosyal Kaygı Düzeyi	“Sosyal Durumlarda Kendini Değerlendirme Ölçeği”	N= 406 K= 209 E= 197	9. ve 10. Sınıf	Çoklu Doğrusal Regresyon, ANOVA	Ergenlerin algıladıkları sık ve yoğun ebeveyn çatışması ve ebeveyn reddinin sosyal kaygı ile anlamlı bir ilişkinin olduğu görülürken, algılanan çözülmemiş ebeveyn çatışması ve sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Algılanan ebeveyn çatışması ile ebeveyn reddi arasında da her iki cinsiyet için pozitif ilişki bulunmuştur.
Şirvanlı-Özen, D. (1998)	Eşler Arasındaki Çatışma ve Boşanma	Evlilikte Uyum Ölçeği	Davranış ve Uyum Problemleri	4-18 Yaş Çocuk Ve Gençler İçin Davranış Değerlendirme Ölçeği, Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği, Çocuklar İçin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri ve Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Ölçeği	N= 421 E= 196 K= 225	5, 10, 13 ve 16 yaş grubu	Korelasyon, t-testi	Bulgular, çocukların depresyon ve kaygı ölçeklerine verdikleri tepkilere dayanan kendini değerlendirme ölçümleri ile annelerinin değerlendirmelerine dayanan uyum ölçümleri arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğunu ve anne – baba arasındaki evlilik uyumunun azalmasıyla çocukların uyum problemlerinin artması arasında ilişki olduğunu göstermektedir.
Şendil, G. (1999)	Evlilik Çatışmasının Algılanması ve Bunun Sözcüklerle Sözcükleştirilmesi	5 Farklı Durumu (ebeveyn ilişkileri ile ilgili) Gösteren Resim Kartları, 6 yaş Çocukları Zeka TestiKIT (Kahn Intelligence Tests)	Cinsiyet ve Aile İşlevi bakımından farklılaşım farklılaşmama.	Çocuk Bilgi Formu, Anne-Baba Bilgi Formu, Aile Değerlendirme Ölçeği	N=122 E=61 K=61	5-6, 9-10 ve 14-15 yaş	t-Testi, Ki-kare Testi	Ebeveyn ilişkisinin nedenini merak etmek, ilişkinin olumsuz sonuçlanacağını düşünmek, çatışma ortamından uzaklaşmayı istemek ve ebeveynin her ikisine ya da babaya karşı olumsuz duygular hissetmek tepkilerinin kullanımının gelişimsel olarak değiştiği saptanmıştır.
Peksaygılı, M. (2005)	Annelerin Algıladığı Çatışma, Ergenlerin Algıladıkları Çatışmanın Aracı ve Düzenleyici Rolü	O’Leary-Porter Evlilik Çatışması Ölçeği, Çocukların Algıladığı Evlilik Çatışması Ölçeği (CPIC)	Ergenlik Dönemindeki Kız ve Erkeklerin Uyum Problemleri	11-18 Yaş Grunu Gençler için Kendini Değerlendirme Ölçeği	N=285 E=131 K=154	6., 7. Ve 8. Sınıf	Hiyerarşik Regresyon	Araştırmasının sonuçları: kız ve erkek çocuklarda annelerin algıladıkları çatışma ile çocukların algıladıkları çatışmanın boyutları arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca çatışmanın farklı boyutlarının çocuklarda farklı uyum problemleri ile ilişkili olduğu ve cinsiyete göre değiştiği görülmektedir.

Tablo 1. Algılanan Ebeveyn Çatışmasını İçeren Çalışmalar ve Ayrıntıları Devamı

Yazar	Bağımsız Değişkenler	Ölçme Aracı	Bağımlı Değişkenler	Ölçme Aracı	N	Yaş	Analiz Türü	Temel Bulgular
Sakız, E. (2011)	Evlilik Çatışması Algısı, Annedен Algılanan Kabul-Red ve Duygusal Güvenlik	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC), Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği/Çocuk Kısa Formu, Duygusal Güvenlik Ölçeği	Uyum Problemleri	Kişilik Değerlendirme Ölçeği	N= 341 K= 163 E= 178	10-13 yaş	Faktör Analizi, Regresyon Analizi	Araştırmasının sonuçları; çatışma özellikleri boyutu ile uyum problemleri arasındaki ilişkide duygusal güvenliğin ayrıca anneden algılanan sıcaklık, düşmanlık saldırganlığın, ihmal kayıtsızlığın ve ayrılmamış reddin kısmı aracı role sahip olduğunu göstermiştir. Tehdit boyutu ve uyum problemleri arasında da sadece ihmal ve kayıtsızlık kısmı aracı role sahiptir. Duygusal güvenlik ve anneden algılanan kabul-reddin kısmı aracılığı genel anlamda kabul edilmekle birlikte evlilik çatışmasının halen uyum problemlerinin önemli bir yordayıcısı olduğu görülmektedir.
Ulu, P. ve Fıfıloğlu, H. (2002)	Evlilik Çatışmasının Algılanması, Ebeveyn ve Öğretmen Değerlendirmeleri	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC), 4-18 Yaş Çocuk Davranış Listesi ve Öğretmen Bildirim Formu	İçе Yönelik ve Dışа Yönelim Problemleri	Çocuklar için Depresyon Ölçeği	N= 232 E= 116 K= 116	9-12 yaş (3, 4, 5 ve 6. sınıf)	Çoklu Doğrusal Regresyon	Sonuç olarak; çocukların evlilik çatışmasını algılamaları (çatışma özellikleri boyutu, tehdit boyutu ve kendini suçlama boyutu bulunmaktadır) ile içе yönelim ve dışа yönelim problemleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
Hoşcan, S. (2010)	Evlilik Çatışması Algısı ve Anne-Baba Tutumları	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC) ve Ebeveyn Kabul Red Ölçeği Kısa Form	Yaşam Kalitesi	Çocuklar için Yaşam Kalitesi Ölçeği	N=264 E=130 K=134	9-12 yaş	Spearman Korelasyon Analizi, Wilcoxon Eşlenik Örneklem İşaretli Sıralamalar Testi, Hiyerarşik,Lojistik Regresyon	Sonuç olarak; çocukların çatışma özellikleri ve tehdit algıları ile fiziksel sağlıkla ilgili yaşam kaliteleri arasındaki ilişkide anneden ve babadan algılanan sıcaklık aracı değişkendir. Çatışma özellikleri, tehdit ve kendini suçlama algısı ile psikososyal sağlıkla ilgili ve toplam yaşam kalitesi arasındaki ilişkide anneden algılanan sıcaklık aracı değişkendir. Kendini suçlama ile fiziksel sağlıkla ilgili ve toplam yaşam kalitesi arasındaki ilişkide babadan algılanan sıcaklığın kısmi, tehdit algısı ile fiziksel sağlıkla ilgili yaşam kalitesi arasındaki ilişkide babadan algılanan sıcaklığın aracı rol oynadığı belirlenmiştir.

Tablo 1. Algılanan Ebeveyn Çatışmasını İçeren Çalışmalar ve Ayrıntıları Devamı

Yazar	Bağımsız Değişkenler	Ölçme Aracı	Bağımlı Değişkenler	Ölçme Aracı	N	Yaş	Analiz Türü	Temel Bulgular
Ashaboğ lu, F. (2005)	Evlilik Çatışmasının Algılanması, Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Bağlanma	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC), Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği	Psikolojik Uyum	Kişilik Değerlendirme Ölçeği	N=199 K=? E=?	18-25	Yapısal Eşitlik Modeli	Yapısal Denklemler Modeli 'ne göre evlilik çatışmasının psikolojik uyum üzerinde eş zamanlı doğrudan ve dolaylı etkilerini destekleyecek sonuçlar vermemiştir. Dolaylı bir etki sadece kaçınma boyutu yoluyla görülürken, doğrudan bir etki tespit edilememiştir. Anne babanın tutumları psikolojik uyumu etkilerken, bu etkilerin, evlilik çatışması ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiden bağımsız olduğu görülmüştür. Sadece babanın tutumuna yönelik değişkenler kapsamında; evlilik çatışması ve babanın saldırganlık düzeyi ile evlilik çatışması ve babanın ayrışmamış reddetme düzeyi aralarında birer ilişki gözlenmiştir.
Profeta, Y. (2002)	Evlilik Çatışmasının Algılanması	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC)	Davranış Problemleri (Ebeveyn ve Öğretmen Değerlendirmesi)	Ebeveynlere 4-18 Yaş Çocuk Ve Gençler İçin Davranış Değerlendirme Ölçeği, Öğretmen Bilgi Formu	N=144 K=79 E=65 (Sınıf Öğretmenleri ve Bir ebeveyn)	9-12 Yaş	Ki-kare Testi, Pearson Korelasyon, t-Testi, ANOVA	Araştırmanın sonucunda çocukların davranış problemleri ile ebeveyn çatışmasını algılamaları arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca çocukların ebeveyn çatışmasını yüksek düzeyde algılamaları davranış problemlerine sahip olma olasılıklarını da arttırmaktadır.
Avcı, R. (2011)	Evlilik Çatışmasının Algılanması, akran ve Medya Etkileri, Şiddete Yönelik Tutumlar	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC), Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Algılanan Çok Boyutlu Şiddet Kaynakları Ölçeği	Ergenlerdeki Şiddet Davranışı	Saldırganlık Ölçeği	N=2120 E=1156 K=964	7. ve 8. Sınıf Öğrencileri	Yapısal Eşitlik Modeli	Araştırmanın sonucu ebeveynler arası çatışmanın modele anlamlı bir katkısının olmadığını ama ebeveyn çatışması dışındaki değişkenlerin anlamlı katkılarına olduğunu göstermiştir.
Şendil, G. ve Kızıldağ, Ö. (2003)	Evlilik Çatışmasının Algılanması	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC), Anne-Baba Bilgi Formu ve Evlilik Çatışması Ölçeği	Algının Gelişimsel Değerlendirilmesi	Çocuk Bilgi Formu	N=198 E=94 K=104 (Anne ve Baba)	5-24 Yaş	Pearson Korelasyon, t-Testi, ANOVA	Annelerin babalara göre daha yüksek çatışma değerlendirdikleri bulunmuştur. Ayrıca evlilik çatışması ve evlilik süresi arasında pozitif yönde ilişki olduğu, evlilik çatışmasının görücü usulü evliliklerde daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Ebeveynlerin evlilik çatışması bildirimleri ile çocukların çatışma özelliklerine ilişkin algıları arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır.

Tablo 1. Algılanan Ebeveyn Çatışmasını İçeren Çalışmalar ve Ayrıntıları Devamı

Yazar	Bağımsız Değişkenler	Ölçme Aracı	Bağımlı Değişkenler	Ölçme Aracı	N	Yaş	Analiz Türü	Temel Bulgular
Şirvanlı-Özen, D. (2004)	Algılanan Ebeveyn Çatışmasının Düşük veya Yüksek Olması	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC)	Algılanan Ebeveynlik Tazırları, Benlik Saygısı ve Bağlanma Stili	Ebeveynlik Tarazları Ölçeği, İlişki Değerlendirme Ölçeği ve Çok Boyutlu Sosyal Destek Algısı Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri, Evlilik Uyum Ölçeği	N=170 K=? E=? Anne ve Babalar	Ort. 20.78	MANOVA	Sonuç olarak; yüksek çatışmalı ailelerden gelen ergenlerin düşük çatışmalı ailelerden gelenlere göre ailelerinden daha düşük kabul ve duyarlılık algıladıkları ayrıca daha korkulu bağlanma geliştirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca yüksek çatışmalı ailelerden gelen ergenlerin ailelerinden, yaşamlarındaki özel bireylerden ve genel olarak çevrelerinden daha düşük sosyal destek algıladıkları, daha düşük seviye öz güvene sahip oldukları ve daha fazla problemlili davranış sergiledikleri görülmektedir.
Kunt, H. K. (2004)	Boşanma-Ayrılma, Ebeveynler Arasındaki Çatışma	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC), Kişisel Geçmiş Anket Formu	Türk Kadınlarının Karşı Cinsle İlişkileri	Karşı Cinsle Güven Ölçeği, Evlilikle İlgili Tutumlar Ölçeği	K=309	17-32	Faktör Analizi, ANOVA	Çatışmanın çok olduğu boşanmamış-ayrılmamış ailelerden gelen kızlar en yüksek düzeyde karşı cinsle güvensizlik gösterirken, boşanmış-ayrılmış ailelerden gelen kızlar en düşük düzeyde karşı cinsle güvensizlik göstermektedir.
Harma, M. (2008)	Aile İçi Çatışma, Anne-Baba Kontrol Davranışları	Ebeveyn Psikolojik Kontrol Ölçeği, Ebeveyn Kontrol Ölçeği, Ebeveynler Arası Çatışma Ölçeği (CPIC)	Öz Denetim Becerileri ve Uyum	Ergenler için Öz Düzenleme Ölçeği, Akademik Kendini Düzenleme Ölçeği	N=300 K=145 E=149 (Anneleri)	6. ve 7. Sınıf	ANOVA, Yapısal Eşitlik Modeli	Psikolojik ve Davranışsal kontrol ile aile içi çatışmanın öz denetim becerilerinin aracı etkisiyle ergen değişkenlerini etkilemeleri beklenen model büyük oranda doğrulanmıştır.
Sardoğan, M. E., Karahan, T. F., Dicle, A. N. ve Menteş, Ö. (2007)	Anne Baba Arasında Yaşanan Evlilik Çatışmalarını Algılayış Biçimleri ve anne-Babanın Evli veya Ayrı Olması	Çocukların Evlilik Çatışması Algısı Ölçeği (CPIC) ve Kişisel Bilgi Formu	Güvenli ve Güvensiz Bağlanma	Ebeveyne Bağlanma Ölçeği	N=623 K=287 E=336	6. sınıf	ANOVA, t-testi, LSD Testi	Bulgular, ebeveyne güvensiz bağlanma geliştiren çocukların anne-babaları arasındaki evlilik çatışmalarını diğer çocuklara göre daha çok tehdit edici olarak, sıklık ve yoğunluk açısından daha negatif biçimde algıladıklarını göstermektedir.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Algılanan Ebeveyn Çatışmasını Ölçe Araçları

Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği (CPIC)	Grych, Seid ve Fincham (1992)	Ulu ve Fışiloğlu (2004) Kunt (2004)	Çocuktan (9-12 yaş) (18-25 yaş)	1.Çatışma Özellikleri 2. Tehdit 3.Kendini Suçlama	.90 ile .89 .83 ile .83 .78 ile .84 arasında	.88 ile .70 .77 ile .68 .77 ile .76 arasında	13
Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)	Locke ve Wallace (1959)	Tutarel-Kışlak (1995)	Anne-Babadan	Tek boyut	.80 ile .90	Ölçüt bağlantılı r=.66	1
Çeşitli ebeveyn ilişki biçimlerini gösteren 5 Resim Kartı	Şendil (1999)	-	Çocuktan	4 Evlilik Çatışmasının Farklı Boyutlarını Gösteren 1 Mutlu İlişkileri Gösteren	“mutlu bir aile” “tartışan bir aile” “kavga eden bir aile” “fiziksel şiddet uygulayan bir aile” “dargın bir aile”	-	1

Görüldüğü gibi ortaokul ve lise çağındaki ergen örnekleminin daha büyük olduğu düşünülebilir ancak bu dönem örnekleminde yapılan çalışmalardan birinin tek başına 2120 olduğu için yanıltıcı bir çıkarım olacaktır. Genel olarak bakıldığında okul öncesi dönemi kapsayan çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Bu dönem çocukları ile çalışmada yaşanan zorluklar ve etik durumlar buna neden olmuş olabilir.

Ebeveyn çatışmasının algılanmasını ölçmeye yönelik en sık kullanılan ölçek Tablo 2’den de anlaşılacağı gibi, Grych, Seid ve Fincham (1992) tarafından geliştirilen ve Ulu ve Fışiloğlu (2004) tarafından da Türkçe’ye uyarlanan “Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği CPIC (Children’s Perception of Interparental Conflict Scale)”dır. Bu ölçeğin yetişkinler için olan formunun Türkiye’de güvenilirlik ve geçerlilik çalışması Kunt (2004) tarafından yapılmıştır. Bu ölçeğin Türkiye’de uyarlanan her iki formu da “Çatışma Özellikleri”, “Tehdit” ve “Kendini Suçlama” olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır. 9-12 yaş grubu için geliştirilen formunda 35 madde yetişkin formunda 48 madde bulunmaktadır. Ölçeğin orijinal yapısı, dokuz ayrı boyutu; çatışmanın sıklık, yoğunluk ve çözümlülük ve içeriği ile algılanan tehdit, başa çıkma yeterliliği, kendini suçlama, üçgenleşme (triangulation) ve nedensel-sürekliliği, ölçmek üzere hazırlanmıştır. Analizler sonucunda, çatışmanın sıklık, yoğunluk ve çözümlülüğünü ölçen maddeler aynı faktör altında toplanmış ve “Çatışma Özellikleri” olarak, algılanan tehdit ve başa çıkma yeterliliği aynı faktör altında toplanmış “Tehdit” olarak ve çatışmanın içeriği ve kendini suçlama maddeleri aynı faktör altında toplanmış ve “Kendini Suçlama” olarak adlandırılmıştır. Nedensel-süreklilik ve üçgenleşme alt ölçekleri tutarlı sonuçlar vermediği için ölçekten çıkarılmışlardır (Şendil, 1999). “Diğer bir ölçek de Şendil (1999) tarafından geliştirilen “Çeşitli ebeveyn ilişki biçimlerini gösteren beş resim kartı.”dır. Bu ölçek, ulaşılan araştırmalar arasında Türkiye Evlilik çatışmasının algılanmasına yönelik geliştirilen ilk ölçek olarak nitelendirilebilir. Projektif teknik kullanılarak geliştirilen bu ölçekte çocuklar için evlilik çatışmasının farklı yoğunluklardaki durumlarını gösteren dört ve mutlu durumu gösteren bir olmak üzere 5 Resim Kartı

bulunmaktadır. Birinci resim kartında “mutlu bir aile”, ikincisinde “tartışan bir aile”, üçüncüsünde “kavga eden bir aile”, dördüncüsünde “fiziksel şiddet uygulayan bir aile” ve beşincisinde ise “dargın bir aile” temsil edilmektedir. Çocuğun anne babanın farklı yoğunluklardaki evlilik çatışmasını algılayışı tüm kartlar için ortak 7 soru ile saptanmaktadır. Genel talimat ve sorulan sorular şu şekildedir: “Sana bir aileyle ilgili bazı resimler göstereceğim ve bu resimdeki anne-babanın ilişkileri hakkında bazı sorular soracağım. Evet bu birinci resmimiz: a) Bana, anne-babanın nasıl bir ilişki içinde olduklarını anlatmanı istiyorum. b) Sence, anne-baba bu durumdayken çocuk neler düşünüyor/aklımdan neler geçiriyor? c) Sence anne-baba bu durumdayken çocuk neler hissediyor/duyguları neler olabilir/kendini nasıl hissediyor? d) Sence anne-baba neden bu durumda? e) Sence bu durum sonrasında ne olacak? f) Bu durum senin evinde olsaydı, sen neler düşünürdün? (Bu soru, çocuğun b sorusuna projeksiyonlarının ne derecede kendi yaşantısı ile uyduğunu kontrol edebilmek amacıyla hazırlanmıştır. İçerik analizi sonucunda, cevapların oldukça benzer olduğunun görülmesi üzerine bu soru şıkkı analizlerden çıkarılmıştır.). g) Böyle bir durumda sen ne yapardın/nasıl hareket ederdin/nasıl davranırdın? Bu da ikinci resmimiz” Şeklinde uygulanmaktadır. Analiz sonucunda, I. Kartın “mutluluğu” simgelediği deneklerin % 99’u tarafından, II. Kartın “tartışmayı” simgelediği %78’i tarafından, III. Kartın “kavgayı” simgelediği %82’si tarafından, IV. Kartın “şiddeti” simgelediği %98’i tarafından ve V. Kartın “dargınlığı” simgelediği %97’i tarafından belirlenmiştir.

Tablo 1’de yer alan 15 çalışmaya bakıldığında, Türkiye’de en çok algılanan ebeveyn çatışmasının çocuğun uyum problemleri (psikolojik uyum, davranış problemleri, şiddet davranışı, sosyal içe çekilme, somatik yakınmalar, anksiyete, depresyon, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar vb.) üzerindeki etkisinin incelendiği görülmektedir. Bunu bağlanma stilleri, yaşam kalitesi, öz denetim becerileri, sosyal kaygı güzeyi izlemektedir. Üniversite dönemi ve daha üstü yaş gruplarında karşı cinsle ilişkiler, benlik saygısı, bağlanma ve psikolojik uyum çalışılmıştır.

Tablo 1’deki çalışmalar değerlendirildiğinde, Türkiye’de yapılan çalışmalarda algılanan ebeveyn çatışmasının yoğunluğunun ve alt boyutlarının psikolojik uyum ile tutarlı olarak negatif ilişkili olduğu görülmektedir. Çatışma algısının düşük ve yüksek olduğu gruplar arasında problemleri davranışlar gösterme anlamında da anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. İstatistiksel işlemler açısından bakıldığında üç çalışmada yapısal eşitlik modeli çalışılmış ancak bunların ikisinde modele anlamlı katkısının olmadığı görülmüştür. Birinde modelde kısmi bir etkiyle yer aldığı görülmektedir. Ebeveyn çatışmasının algılanmasının yaş gruplarına göre değişiminin de genel olarak değiştiği ve yaşın artmasıyla bu algılanmanın boyutlarında değişimler olduğu görülmektedir. Kendini suçlama ve tehdit algılamalarının büyük yaş gruplarında nispeten daha azaldığı rapor edilmiştir. Ayrıca çocukların ebeveyn çatışmasını değerlendirmeleriyle annelerin değerlendirmeleri arasında da güçlü bir ilişki olduğu göze çarpmaktadır.

TARTIŞMA

Çalışmalar yayınlanma tarihlere göre bakıldığında 2000 yılından önce iki çalışma bulunurken diğer 13 çalışma ise 2000 yılından sonra yayınlanmıştır. Bu şekilde olması bu alandaki çalışmaların nispeten yeni çalışmalar olduğu düşünülebilir. Batı literatürüyle

karşılaştırıldığında, “bilişsel-bağlamsal model” çalışmalarının 90’lı yıllarda başlaması bu durumda etkili olmuş olabilir. Ayrıca bu konudaki yurt dışı çalışmalarında istatistiki işlemler olarak daha çok yapısal eşitlik modelinin tercih edilmesi de dikkati çekmektedir. Ebeveyn çatışmasının kuşaklar arası aktarım açısından değerlendirilmesi yani çatışmanın çocuklara ve onların ilişkilerine geçişinin aktarıldığı çalışmaların oldukça fazla olduğu görülmektedir. Türkiye’de bu bağlamda yapılan bir çalışma vardır, Kunt (2004) ebeveyn çatışmasının algılanması ile boşanmaya karşı tutumları ve güvenli-güvensiz bağlanma durumunu değerlendirmiştir. Kadınlar örnekleminde yapılan bir çalışma olması çalışmanın kısıtlı yönü olarak değerlendirilebilir. Batı literatüründe algılanan ebeveyn çatışmasının, kardeşler arasındaki ilişkilere, akran ilişkilerine, anne-baba çocuk arasındaki iletişime ve bu iletişimin de çatışma algısına etkisine, romantik ilişkide yaşanan doyuma ve hatta evlilik ilişkilerinde olan etkilerine bakılmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi anne-baba arasındaki çatışmanın sadece onların arasındaki problem olmaktan çıkıp bireylerin yaşamını birçok açıdan etkileyen bir kavram olarak değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir. Ebeveyn çatışmaları sırasında çocuğun anne ve babanın arasında kalması durumu yani çocuğun çatışmada taraf tutma zorunda hissettiği durumların etkilerinin araştırılmasının da faydalı olabileceği düşünülmektedir.

İncelenen çalışmaların bir diğer yönü de verilerin kesitsel yöntemle toplanmış olmasıdır. Bu yönde yapılacak olan boylamsal çalışmalar alandaki boşluğun doldurulması için katkı sağlayabilir. Yapılacak olan çalışmalarda, üniversite dönemi ve daha büyük yaş gruplarıyla yapılacak olan çalışmaların da alana katkısının olacağı düşünülebilir. Bir diğer konuda ebeveyn çatışmasının etkilerinin azaltılmasına yönelik deneysel çalışmalar olabilir. Bununla ilgili uygun programlar oluşturulup test edilerek çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- *Ashaboğlu, F. (2005). The relationship of interparental conflict to psychological adjustment. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- *Avcı, R. (2011). Ebeveynler Arası Çatışma, Akran ve Medya Etkileri ile Ergenlerdeki Şiddet Davranışları Arasındaki İlişkiler: Şiddete Yönelik Tutumların Aracı Rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Bickham, N. L. ve Fiese, H. B. (1997). Extension of the Children’s Perceptions of Interparental Conflict Scale for Use With Late Adolescents. *Journal of Family Psychology*, 2 (11), 246-250.
- Blaustein, K.B. (1999). The effects of interparental conflict and parent-child conflict on young adult adjustment: A model. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences & Engineering*.
- Boyd, T. W. (2012). Parental Marital Conflict and Youth Maladjustment. Unpublished Master’s Thesis, The University of North Carolina, Greensboro. United States.

- Buehler, C.; Krishnakumar, A.; Stone, G. (1998). Interparental conflict styles and youth problem behaviors: A two-sample replication study. *Journal of Marriage and the Family*, 60, 119-132.
- Buehler, C. ve Gerard, J.M. (2002). Marital conflict, ineffective parenting, and children's and adolescents' maladjustment. *Journal of Marriage and Family*, 64, 78-92.
- Caban, A. M. (2004). The Effect of Marital Conflict on Sibling Relationships. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Tennessee, Knoxville
- Cui, M. ve Fincham, F. D. (2010). The differential effects of parental divorce and marital conflict on young adult romantic relationships. *Personal Relationships*, 17(3), 331–343.
- Cui, M., Fincham, F. D. ve Pasley, B. K. (2008). Young adult romantic relationships: The role of parents' marital problems and relationship efficacy. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34, 1226–1235.
- Cunningham, M., ve Thornton, A. (2006). The influence of parents' marital quality on adult children's attitudes toward marriage and its alternatives: Main and moderating effects. *Demography*, 43(4), 659-672.
- Fite, J. E. Bates, J. E. Holtzworth-Munroe, A. Dodge, K. A. Nay, S. Y. ve Pettit, G. S. (2008). Social Information Processing Mediates The Intergenerational Transmission of Aggressiveness in Romantic Relationships. *Journal of Family Psychology*, 22, 367-376.
- Gohm, C. L., Oishi, S., Darlington, J., ve Diener, E. (1998). Culture, parental conflict, parental marital status, and the subjective well-being of young adults. *Journal of Marriage and the Family*, 319-334.
- Grych, J. H., Fincham, F. D., Jouriles, E. N., ve McDonald, R. (2000). Interparental Conflict and Child Adjustment: Testing the Mediational Role of Appraisals in the Cognitive-Contextual Framework. *Child development*, 71(6), 1648-1661.
- Grych, J. H., Seid, M., ve Fincham, F. D. (1992). Assessing marital conflict from the child's perspective: The children's perception of interparental conflict scale. *Child development*, 63(3), 558-572.
- Grych, J. H., ve Fincham, F. D. (1990). Marital conflict and children's adjustment: a cognitive-contextual framework. *Psychological bulletin*, 108(2), 267.
- Grych, J. H., ve Fincham, F. D. (1993). Children's Appraisals of Marital Conflict: Initial Investigations of the Cognitive-Contextual Framework. *Child development*, 64(1), 215-230.
- Güngören, D. (2011). Evlilik çatışmasının okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal uyum ve becerilerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Ankara

- *Harma, M. (2008). The Impact of Parental Control and Marital Conflict on Adolescents' Self-Regulation and Adjustment. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Harold, G.T. ve Conger, R.D. (1997). Marital conflict and adolescent distress: The role of adolescent awareness. *Child Development*, 68, 333-350.
- Harold, G.T., Fincham, E.D., Osborne, L.N. ve Conger, R.D. (1997). Mom and dad are at it again: Adolescent perceptions of marital conflict and adolescent distress. *Developmental Psychology*, 33, 333-350.
- *Hoşcan, S. (2010). 9-12 Yaş Çocuklarının Evlilik Çatışması Algısı ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkide Ebeveyn Tutumunun Aracı Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Johnson, H. D., LaVoie, J. C., ve Mahoney, M. (2000). Young adults' peer conflict tactics: Associations with interparental conflict, family cohesion, and parent-child conflict tactics. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(4), 459-474.
- Kapçı, E. G., ve Hamamcı, Z. (2010). Aile işlevi ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: Erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü. *Klinik Psikiyatri*, 13, 127-36.
- Kaya, A., Bozaslan, H. ve Genç, G. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225
- Kayfıtz, A. (2011). Marital Conflict, Emotional Security and Young Children's Social and Emotional Competence. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Windsor, Ontario, Canada.
- Kinsfogel, K. M. ve Grych, J. H. (2004). Interparental Conflict and Adolescent Dating Relationships: Integrating Cognitive, Emotional and Peer Influences. *Journal of Family Psychology*, 18, 505–515.
- *Kunt, H. K. (2004). The Impact of Parental Dvorce and Interparental Conflict in Intact Families on Heterosexual Functioning of Young Turkish Women. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniveristesi, İstanbul.
- Kuyucu, E. S. (2011). Evlilik Çatışması ve Çocuk Uyum Problemleri Arasındaki İlişkide Duygusal Güvenliğin ve Anne Kabul Red Algısının Aracı Rolünün İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Locke, H. ve Wallace, K. (1959). Short Marital Adjustment and Prediction Tests: Their Reliabilirty and Validity. *Marriage and Family Living*, 2:251-255
- Moura, O., Santos, R. A., Rocha, M. ve Matos, P. M. (2010). Children's Perception of Interparental Conflict Scale (CPIC): Factor structure and invariance across adolescents and emerging adults. *International Journal of Testing*, 10, 364-382.

- Neighbors, B. D., Forehand, R., ve Bau, J. J. (1997). Interparental conflict and relations with parents as predictors of young adult functioning. *Development and Psychopathology*, 9(01), 169-187.
- O'Donnell, E. H., Moreau, M., Cardemil, E. V., ve Pollastri, A. (2010). Interparental conflict, parenting, and childhood depression in a diverse urban population: The role of general cognitive style. *Journal of youth and adolescence*, 39(1), 12-22.
- Ozen, D. S. (2004). The impact of interparental divorce on adult attachment styles and perceived parenting styles of adolescents: Study in Turkey. *Journal of Divorce & Remarriage*, 40(1-2), 129-149.
- Öz, İ. P. (1999). The Relationship Between Children's Adjustment Problems and Their Perceptions of Marital Conflict. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Özyavru, N. C. (2008). İlköğretim ve Lise Öğrencilerinin Ağabey veya Ablalarıyla İlişkide Algıladıkları Kabul-Reddin Anne-Baba Kabul Reddi, Psikolojik Uyum, Aile İçi Çatışma ve Eş Kabul-Reddi İle İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- *Peksaygılı, M. (2005). Annelerin ve Çocukların Eşler Arasındaki Çatışmayı Algılamaları ile Çocukların Uyum Davranışları Arasındaki İlişkiler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Peksaygılı, M. (2005). Annelerin ve Çocukların Eşler Arasındaki Çatışmayı Algılamaları ile Çocukların Uyum Davranışları Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Peksaygılı, M. ve Güre, A. (2008). Eşler Arasındaki Çatışma ile Erken Ergenlik Dönemindeki Çocukların Uyum Davranışları: Algılanan Çatışmanın Aracı ve Düzenleyici Rolü, *Türk Psikoloji Dergisi*, 23 (61), 43-58.
- *Profeta, Y. (2002). Çocuğun davranış problemleri ile ebeveyn çatışmasını algılayışı arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Rhoades, G. K. , Stanley, S. M. , Markman, S. M. ve Ragan, E. P. (2012). Parents' Marital Status, Conflict and Role Modeling: Links With Adult Romantic Relationship Quality. *Journal of Divorce and Remarriage*. 53(5). 348-367.
- *Sakız, E. (2011). Evlilik Çatışması ve Çocuk Uyum Problemleri Arasındaki İlişkide Duygusal Güvenliğin ve Anne Kabul-Red Algısının Aracı Rolünün İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- *Sardoğan, M. E., Karahan, T. F., Dicle A. N. ve Menteş Ö. (2007). Ebeveyne Bağlanma Düzeyine ve Anne-Babanın Boşanma/Birliktelik Durumuna Göre Çocuklarda Evlilik Çatışmasını Algılama Biçimleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 12-23.

- Simon, A. V. ve Furman, W. (2010). İnterparental Conflict and Adolescents' Romantic Relationship Conflict. *Journal of Research on Adolesence*. 20(1). 188-209.
- Sprague, H. E. ve Kinney, J. M. (1997). The effects of interparental divorce and conflict on college students' romantic relationships. *Journal of Divorce & Remarriage*, 27, 85-104.
- Steinberg, J. S., Davilla, J. ve Fincham, F. D. (2006). Adolescent marital expectations and romantic experiences: Associations with perceptions about parental conflict and adolescent attachment security. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 333–348.
- Sümer, N. A. Gündoğdu-Aktürk, E. ve Helvacı, E.(2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye'de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-61.
- *Şendil, G. (1999). Çocukların Anne-Babanın Evlilik Çatışmasını Algılayışı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- *Şendil, G., ve Kızıldağ, Ö. (2003). The Perception of Parental Marital Conflict in Children and Adolescents. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi/Turkish Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 10(2), 58-66.
- *Şirvanlı-Ozen, D. (2004). Effects of Marital Conflict on Adolescent Children: A Study in Turkish. *Journal of Divorce and Remarriage*. 41(1/2). 137-157
- *Şirvanlı-Özen, D. (1998). Eşler Arası Çatışma ve Boşanmanın Farklı Yaş ve Cinsiyetteki Çocukların Davranış ve Uyum Problemleri ile Algıladıkları Sosyal Destek Üzerindeki Rolü. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1995), Cinsiyet, Evlilik Uyumu, Depresyon ile Nedensel ve Sorumluluk Yüklemeleri arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ulu, İ. P. ve Fışlıoğlu, H. (2004). Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 7 (15), 61-75
- *Ulu, P. ve Fışlıoğlu, H. (2002). The relationship between Turkish children's perceptions of marital conflict and their internalizing and externalizing problems. *International Journal of Psychology*, 37(6), 369-378.
- *Yılmaz, B. (2007). Understanding Social Anxiety Through Adolescents Perceptions of İnterparental Conflict and Parental Rejection. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Young, L., ve Ehrenberg, M. F. (2007). Siblings, parenting, conflict, and divorce: Do young adults' perceptions of past family experiences predict their present adjustment?. *Journal of Divorce & Remarriage*, 47(3-4), 67-85.
- Yu, T. (2007). The interplay of parental marital conflict and divorce in young adult children's relationships with parents and romantic partners. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Auburn. Alabama.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 59 Ocak - Şubat 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

*işareti ile gösterilen kaynaklar derlemeye dahil edilen ve Tablo 1’de Sunulan çalışmalardır